

АНАЛІЗ РОБОТИ РАДИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЗА 2024/2025 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Загальна характеристика роботи Ради профілактики

У 2024/2025 навчальному році діяльність Ради профілактики правопорушень була організована відповідно до нормативно-правових документів у сфері захисту прав дітей, попередження негативних проявів у дитячому середовищі та з урахуванням умов воєнного стану в Україні. У своїй роботі Рада керувалася принципами партнерської взаємодії всіх учасників освітнього процесу, системності, наступності, адресності та превентивності.

Основна увага зосереджувалась на створенні безпечного освітнього простору, своєчасному виявленні дітей «групи ризику», забезпеченні їх соціально-психологічного супроводу, налагодженні ефективної роботи з родинами, що опинилися у складних життєвих обставинах, а також реалізації заходів, спрямованих на формування в учнів правосвідомості, дисципліни та навичок здорового способу життя.

Профілактична робота була складовою загальної виховної системи ліцею, охоплювала всі ланки освітнього процесу та проводилася у тісній співпраці з адміністрацією закладу, класними керівниками, соціальним педагогом, бібліотекарем, педагогом-організатором, медичною сестрою, а також представниками поліції, соціальних служб і місцевих громадських організацій.

Особливістю роботи Ради в зазначений період стало підвищення рівня міжвідомчої взаємодії, активне залучення до профілактичної роботи учнівського самоврядування, розширення тематичних акцій, посилення інформаційно-просвітницької кампанії серед учнів і батьків, впровадження тренінгових та інтерактивних форм роботи з підлітками.

Протягом року зусилля Ради були спрямовані на раннє виявлення учнів, які потребують посиленого педагогічного впливу, здійснення з ними індивідуальної профілактичної роботи, проведення консультацій, тренінгів, просвітницьких заходів, а також контроль за відвідуванням занять та участь у вирішенні проблем поведінки та соціальної адаптації. Уся робота базувалася на принципах поваги до особистості дитини, недопущення дискримінації та порушення прав дитини, а також з урахуванням її вікових та психоемоційних особливостей.

Основні завдання та напрями роботи у 2024/2025 навчальному році

У 2024/2025 навчальному році Рада профілактики правопорушень працювала відповідно до затвердженого плану, який передбачав системну, цілеспрямовану та багатовекторну діяльність, спрямовану на зменшення рівня девіантної поведінки серед учнів, формування відповідального ставлення до власної поведінки, а також підвищення рівня правової культури. До ключових завдань, які визначали зміст діяльності Ради, належали:

- виявлення учнів, які потребують посиленого педагогічного контролю, та організація з ними індивідуальної роботи;
- профілактика правопорушень, булінгу, проявів насильства, жорстокості та інших форм ризикованої поведінки серед дітей та підлітків;
- запобігання безпритульності, бездоглядності, пропускам занять без поважних причин;
- соціальний супровід дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, а також з родин внутрішньо переміщених осіб;
- формування в учнів навичок здорового способу життя, емоційної грамотності, вміння долати стрес та протидіяти шкідливим звичкам;
- активізація просвітницької роботи, зокрема ознайомлення учнів із нормами адміністративного та кримінального законодавства щодо відповідальності неповнолітніх;

- створення сприятливого мікроклімату в колективах, формування безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану;
- співпраця з батьками, органами опіки, поліцією, медичними установами, службами у справах дітей, залучення громади до профілактичної роботи;
- підтримка ініціатив учнівського самоврядування та розвиток партнерської взаємодії з підлітками у питаннях превентивного виховання.

Напрями роботи Ради охоплювали чотири ключові вектори: робота з учнями, з батьками, з педагогами та з соціальними інституціями. Такий підхід дозволив комплексно охопити всі аспекти профілактики правопорушень, забезпечити наступність дій та своєчасне реагування на ситуації, що потребують уваги.

Упродовж року основний акцент було зроблено на:

- реалізацію цільових профілактичних заходів (тематичні акції, тренінги, виставки, години спілкування, квести, конкурси тощо);
- індивідуальну роботу з учнями «групи ризику» — супровід, спостереження, залучення до гурткової роботи;
- моніторинг дисципліни, відвідування, емоційного стану та навчальної мотивації дітей;
- інформування батьків щодо правових аспектів виховання, надання психологічних консультацій, організацію зустрічей і тренінгів;
- залучення класних керівників до постійної превентивної діяльності в межах класного керівництва та міжособистісного впливу на учнів.

Усі ці напрями реалізовувались у динамічному форматі, з постійною актуалізацією планів залежно від змін у середовищі, потреб учнів, ситуації в закладі освіти та рекомендацій з боку органів влади.

Організація діяльності: склад Ради, планування, засідання

Організація діяльності Ради профілактики правопорушень у 2024/2025 навчальному році здійснювалася на чітко визначених засадах, згідно з річним планом роботи, затвердженим директором закладу освіти на початку навчального року. План охоплював усі аспекти превентивної діяльності та містив конкретні заходи з визначеними термінами, відповідальними особами й очікуваними результатами. Також було складено тематичний план засідань Ради на рік та план заходів із профілактики негативних явищ серед молоді.

До складу Ради профілактики входили представники адміністрації, фахівці психологічної та соціальної служби, педагог-організатор, класні керівники, медична сестра, а також — як важливий елемент партнерської взаємодії — голова учнівського самоврядування. Зокрема, до складу Ради увійшли:

- Голова Ради – Пустовіт О.П.
- Заступник голови – Коваленко Н.В.
- Секретар Ради, педагог-організатор – Панасюк І.В.
- Соціальний педагог – Давиденко Б.В.
- Практичний психолог – Давиденко Б.В.
- Медична сестра – Мельник О.М.
- Голова батьківської Ради

Функціональні обов'язки кожного члена Ради були визначені на першому засіданні, з урахуванням фахових компетенцій і досвіду. Такий підхід дозволив ефективно розподілити навантаження, забезпечити системність у веденні документації, реалізації заходів і прийнятті рішень.

Протягом навчального року було проведено чотири планові засідання Ради профілактики, які відбулися у вересні, листопаді, лютому та травні, кожне з яких було оформлене відповідним протоколом. Робота Ради була орієнтована на моніторинг ситуації в учнівському

середовищі, аналіз ефективності превентивних заходів, прийняття рішень щодо індивідуального супроводу учнів «групи ризику» та покращення взаємодії з батьками і громадськістю.

Перше засідання

На першому засіданні було підбито підсумки роботи Ради профілактики за 2023/2024 навчальний рік. Було визнано, що діяльність у попередньому періоді була результативною, однак окреслено ряд напрямів, які потребують посиленої уваги.

Друге засідання

Друге засідання було присвячене питанням профілактики вживання шкідливих речовин, організації позаурочної зайнятості учнів, контролю за відвідуваністю занять та протидії торгівлі людьми.

Третє засідання

Третє засідання охоплювало широкий спектр тем, пов'язаних із формуванням здорового способу життя, запобіганням бездоглядності та безпритульності, а також зміцненням інформаційної безпеки. На засіданні розглядалися конкретні випадки запізнь на уроки, ухвалено посилити моніторинг та провести бесіди з учнями і батьками. Також було підтримано ініціативи щодо організації консультацій для батьків і проведення інформаційних кампаній серед учнів.

Четверте засідання

Підсумкове, четверте засідання Ради мало узагальнюючий характер і було присвячене аналізу ефективності роботи за рік, оцінці успішності учнів «групи ризику» та ролі Парламенту дітей у профілактичній діяльності. Було наголошено на позитивній динаміці у поведінці дітей, що перебували під супроводом, підкреслено важливість продовження індивідуальної роботи, поглиблення співпраці з батьками та залучення школярів до активної позашкільної діяльності.

Індивідуальна робота з учнями «групи ризику»

Індивідуальна робота з учнями, які перебувають у складних життєвих обставинах або мають порушення дисципліни, була одним із пріоритетних напрямів діяльності Ради профілактики у 2024/2025 навчальному році. Її мета — вчасне виявлення причин девіантної поведінки, організація психолого-педагогічного супроводу, а також запобігання можливим правопорушенням шляхом особистісної підтримки дитини.

Профілактика запізнь, пропусків занять, правопорушень та асоціальної поведінки

Упродовж 2024/2025 навчального року особлива увага в діяльності Ради профілактики приділялася профілактиці систематичних запізнь та пропусків занять без поважних причин, а також запобігання проявам асоціальної поведінки серед учнів.

Для виявлення причин запізнь та прогулів було налагоджено щотижневий моніторинг відвідування занять, який здійснювався класними керівниками спільно з адміністрацією та соціально-психологічною службою. Випадки порушення навчального режиму оперативно обговорювалися на нарадах при заступнику з виховної роботи, а за потреби — на засіданнях Ради профілактики.

З метою попередження правопорушень та асоціальної поведінки були реалізовані такі форми роботи:

- проведення інформаційно-просвітницьких заходів: бесід, правових уроків, тренінгів («Я маю право», «Відповідальність підлітка: знати, розуміти, діяти», «Закон і ми»);
- залучення учнів до соціально значущої діяльності (участь у патріотичних ініціативах, шкільному самоврядуванні, волонтерстві);
- зустрічі з представниками поліції, соціальних служб, фахівцями ювенальної превенції, які роз'яснювали відповідальність за правопорушення та наслідки вчинення адміністративних чи кримінальних дій;

- робота зі старшокласниками щодо формування правосвідомості та профілактики проявів колабораціонізму в умовах війни.

Упродовж року в закладі не зафіксовано випадків грубих правопорушень чи кримінальних діянь. Це свідчить про дієвість системної профілактичної діяльності та партнерської взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу.

Робота з батьками та класними керівниками

Ефективна профілактична діяльність неможлива без налагодженої співпраці з батьками учнів і активної участі класних керівників у процесі виховання. У 2024/2025 навчальному році Рада профілактики послідовно працювала над створенням єдиного виховного простору «школа – сім'я – громада», що дозволило сформувати стійку профілактичну позицію в колективах класів і знизити рівень педагогічно занедбаних ситуацій.

У межах профілактичної діяльності проводились батьківські збори з елементами тренінгів і тематичних лекцій, зокрема:

- «Як виховати відповідальність у підлітка»;
- «Батьківська відповідальність перед законом»;
- «Шкідливі звички: як розпізнати і вчасно зреагувати»;
- «Безпечний Інтернет: як уберегти дитину від кібернебезпек»;
- «Психоемоційна підтримка дитини в умовах війни».

Особлива увага приділялася формуванню культури безпеки в сім'ї в умовах воєнного стану, психологічної підтримки дітей та зменшенню рівня тривожності.

Робота з класними керівниками

Класні керівники виступали як ключова ланка в реалізації рішень Ради профілактики. Саме вони:

- виявляли та вчасно інформували адміністрацію про проблемних учнів;
- розробляли індивідуальні плани виховної роботи з учнями групи ризику;
- здійснювали моніторинг поведінки, рівня відвідування та успішності;
- проводили тематичні класні години: «Я і закон», «Шкідливі звички — шлях у нікуди», «Що таке булінг і як йому протистояти»;
- організовували зустрічі учнів із представниками поліції та громадських організацій;
- долучались до проведення рейдів та профілактичних заходів, а також були постійними учасниками засідань Ради профілактики.

За результатами четвертого засідання Ради профілактики було проведено оцінку роботи класних керівників у сфері превентивного виховання. У більшості випадків зафіксовано високий рівень залученості та відповідальності, а також готовність до співпраці з фахівцями. Зазначалося, що саме завдяки пильності й професіоналізму класних керівників вдалося запобігти загостренню окремих критичних ситуацій у класних колективах.

Партнерська взаємодія із зовнішніми структурами

У 2024/2025 навчальному році Рада профілактики продовжила активну співпрацю з органами поліції, службою у справах дітей, центром соціальних служб, медичними установами та іншими уповноваженими структурами. Ця взаємодія була системною, плановою та спрямованою на розв'язання конкретних профілактичних завдань, зокрема — виявлення та подолання причин девіантної поведінки, порушень дисципліни, пропусків занять, насильства чи жорстокого поводження з дітьми.

Взаємодія з поліцією

Протягом року було налагоджено тісну співпрацю з інспектором ювенальної превенції відділу поліції. У межах цієї роботи:

- проведено цикл зустрічей з учнями середньої та старшої ланки, на яких розглядалися теми:
 - о «Відповідальність неповнолітніх перед законом»,
 - о «Безпека в мережі: як уникнути шахрайства»,
 - о «Колабораціонізм: що варто знати підлітку»;
- інспектор долучався до рейдів «Урок», «Поведінка», «Безпека», а також відвідував родини, де виникала потреба у правовому втручанні;

Робота з центром соціальних служб і службою у справах дітей

Спільно із фахівцями Центру соціальних служб:

- забезпечувалась інформаційна підтримка для батьків з питань виховання, подолання кризових ситуацій, можливостей звернення за соціальними послугами.

З боку Служби у справах дітей:

- у межах спільних дій розглянуто питання відповідальності батьків;
- проведено роз'яснення для класних керівників щодо ознак домашнього насильства та алгоритму дій у разі його підозри.

Медична служба

Медична сестра закладу брала участь у засіданнях Ради профілактики, надавала інформацію про стан здоров'я учнів, які пропускали заняття, зокрема — відстежувала випадки безмедичних причин тривалого перебування вдома. Велася робота щодо формування культури здоров'я, профілактики психосоматичних розладів та шкідливих звичок.

Реалізація плану заходів із профілактики правопорушень і насильства

Упродовж 2024/2025 навчального року в закладі освіти послідовно реалізовувався план заходів із профілактики негативних явищ, що охоплював учнів усіх вікових категорій і був спрямований на запобігання правопорушенням, формування навичок здорового способу життя, розвиток правової свідомості, подолання насильства, булінгу, вживання психоактивних речовин.

Профілактична робота охоплювала широкий спектр тем і проводилась у різноманітних формах — тренінги, квести, лекції, бесіди, виставки, майстер-класи, творчі конкурси та рейди. Важливо, що всі заходи були адаптовані до вікових особливостей дітей та інтегровані в загальношкільну виховну систему.

У вересні стартував тренінг «Здоровий спосіб життя – шлях до свободи від шкідливих звичок» для учнів 8–9 класів, а також дискусія «Шлях до здоров'я без наркотиків та алкоголю» для 10–11 класів. Для молодших школярів було проведено воркшоп «Захист прав людини в сучасному світі» та квест-гру «Антицигарка», що сприяли формуванню розуміння важливості здорового способу життя.

У жовтні акцент було зроблено на протидії насильству та розвитку критичного мислення щодо впливу шкідливих звичок. Проведено інтерактивну лекцію «Правова відповідальність за вживання психоактивних речовин», тренінг «Разом проти насильства: як не стати жертвою», лекцію «Як шкідливі звички можуть вплинути на ваше майбутнє». Заходи охопили як молодших, так і старших школярів.

У листопаді відбулася година спілкування «Цінність життя: як уникнути насильства» для учнів 5–6 класів, акція «Безпечне майбутнє: вибір за тобою», а також тематична виставка в бібліотеці «Як уникнути шкоди від шкідливих звичок» для всіх класів. Старшокласники взяли участь у тренінгу «Як бути відповідальним за свої вчинки: попередження правопорушень».

У грудні, у межах превентивної кампанії, проведено бесіду «Поважай себе: відмовся від шкідливих звичок!», літературний вечір «Як обрати шлях без сигарети та алкоголю», годину спілкування «Куріння: ми обираємо здоров'я!» та рейд «Молодь без шкідливих звичок: хто у полоні?», у якому були задіяні педагог-організатор, соціальний педагог і Парламент дітей.

У січні учні 7–9 класів взяли участь у тренінгу «Як бути впевненим у собі та уникнути негативного впливу», а молодші — в обговоренні «Що таке злочин і чому його не можна скоювати?». Продовжилась просвітницька робота через тематичну виставку в бібліотеці «Наркотики: шлях до знищення здоров'я».

У лютому проведено тренінг «Твій вибір — твоя відповідальність», годину спілкування «Ми проти куріння і наркотиків: обирай життя!», конкурс малюнків «Молодь без сигарет і алкоголю», а також випуск стінгазет «Ми за здоровий спосіб життя».

Березень був насиченим завдяки виставці «Ми проти наркотиків!», воркшопу «Альтернативи наркотикам: активні та здорові звички», презентації «Безпечний інтернет: як уникнути віртуальних загроз», що дали учням нові знання про способи самозахисту у фізичному та цифровому середовищі.

У квітні профілактична робота продовжилася через майстер-клас «Самовираження без шкідливих звичок», спортивний турнір «Молодь за здоров'я: заради майбутнього!», заняття «Як знайти друзів без алкоголю і наркотиків?», літературний конкурс «Шлях до здоров'я через книговидавництво».

У травні фінальними заходами стали тренінг «Життя без наркотиків: як не стати жертвою спокус», заняття «Що таке здоров'я і як його зберегти?», картографія здоров'я та рейд «Молодь обирає безпеку: відмова від шкідливих звичок», які мали на меті закріпити знання та змотивувати учнів до безпечного способу життя.

Загалом, усі заходи, передбачені річним планом, були реалізовані в повному обсязі. До їхньої організації та проведення активно долучались практичний психолог, соціальний педагог, бібліотекар, педагог-організатор, класні керівники та учнівське самоврядування. Результатом стала підвищена поінформованість учнів, зниження тривожності в колективах, формування відповідального ставлення до власного життя та поведінки, а також створення умов для безпечного та підтримувального освітнього середовища.

Співпраця з соціальними службами, поліцією, громадою

Упродовж року було налагоджено постійну взаємодію Ради профілактики із службою у справах дітей, ювенальною превенцією та працівниками охорони здоров'я. Під час роботи із сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах, залучалися фахівці із соціальних служб для проведення обстежень житлово-побутових умов, надання консультацій, індивідуальної підтримки. З метою попередження жорстокого поводження з дітьми, випадків насильства та соціального неблагополуччя, неодноразово направлялися листи та повідомлення до відповідних органів, здійснювалися спільні візити у родини. У межах взаємодії з поліцією проводилися профілактичні рейди «Урок», «Перерва», «Запізнення», зустрічі з інспекторами поліції, а також заходи з правової обізнаності учнів. З метою формування правової культури учнів заклад освіти активно співпрацював із представниками місцевої громади, долучаючи їх до просвітницьких заходів, конкурсів, проєктів.

Робота з класними керівниками та педагогами

Особливу увагу було приділено методичному супроводу класних керівників, адже саме вони щоденно взаємодіють з учнями, виявляють перші ознаки неблагополуччя та змін у поведінці. Упродовж року проведено інструктивні наради щодо організації превентивної роботи, аналізу документації, ведення індивідуальних карток, складання психолого-педагогічних характеристик. Тематика профілактики правопорушень, запобігання булінгу, формування здорового способу життя неодноразово розглядалася на методичних об'єднаннях класних керівників. Усі класні керівники вчасно інформували Раду профілактики про зміну соціального статусу родин, порушення дисципліни, пропуски занять, що дозволяло оперативно реагувати на ситуації. Крім того, педагоги долучалися до реалізації заходів,

передбачених планом профілактичної діяльності, таких як: онлайн-лекторій «Правова культура підлітків», виховні години, конкурси, зустрічі з фахівцями тощо.

Підсумки та результати (динаміка змін)

Упродовж 2024/2025 навчального року в закладі освіти спостерігалася позитивна динаміка у сфері профілактичної роботи. Результати щомісячного моніторингу свідчили про зниження кількості безпідставних пропусків уроків, зменшення випадків порушення дисципліни, зростання рівня обізнаності учнів щодо норм правової поведінки та наслідків протиправних дій.

Проведення тематичних засідань Ради профілактики дозволило своєчасно виявляти кризові ситуації, реагувати на проблеми у родині, відстежувати зміни у поведінці учнів, організовувати підтримку силами школи, поліції, соціальних служб.

У результаті реалізації плану заходів було проведено понад 30 просвітницьких і практичних подій, зокрема Всеукраїнський тиждень протидії булінгу, тиждень безпеки життєдіяльності, акцію «16 днів проти насильства», інтерактивні уроки, правові лекторії, онлайн-заходи з представниками громади. Охоплено всі вікові категорії учнів, активізовано співпрацю з батьками та громадами.

Проблеми та перспективи

Незважаючи на досягнуті результати, у ході роботи Ради профілактики виявлено низку проблем, які потребують подальшого опрацювання:

- Збільшення кількості дітей із сімей СЖО, зокрема — переселенців, малозабезпечених, неповних сімей. Вони потребують особливої підтримки, адаптаційних заходів, постійного моніторингу.
- Складнощі у комунікації з окремими батьками;
- Нова небезпека — інформаційні загрози, зокрема вплив деструктивних інтернет-спільнот, онлайн-булінг, ризики вербування підлітків через соцмережі, що потребує оновлення тематики заходів.

У перспективі планується:

- Розширити мережу партнерств із правоохоронними, соціальними, медичними й громадськими організаціями для надання комплексної допомоги учням та їх родині.
- Посилити роль учнівського самоврядування в реалізації профілактичних ініціатив: через проєкти «рівний рівному», тренінги з медіації, участь у конкурсах безпечної поведінки.
- Забезпечити системну просвіту батьків, зокрема шляхом створення батьківського консультативного чату, проведення тематичних батьківських зустрічей (наприклад, «Булінг очима дитини», «Права і межі: як виховати відповідальність»).
- Запровадити нові теми до плану заходів на наступний рік, орієнтовані на інформаційну безпеку, психічне здоров'я, культуру самозахисту, законодавчі зміни.

Висновки

Аналіз діяльності Ради профілактики правопорушень свідчить, що упродовж 2024/2025 навчального року в закладі освіти була вибудована ефективна, багаторівнева система превентивної роботи, яка охоплювала учнів, батьків, педагогів та соціальне оточення. Основними чинниками ефективності стали: чітке планування, своєчасне реагування на кризові випадки, командна взаємодія фахівців, залучення зовнішніх партнерів і підтримка адміністрації закладу.

Значною перевагою роботи стало впровадження систематичного моніторингу поведінки та успішності учнів, що дало змогу на ранньому етапі виявляти ризики девіантної поведінки.

Ретельний супровід учнів, які перебувають у складних життєвих обставинах, а також активне залучення батьків до профілактичної діяльності сприяли налагодженню партнерських відносин та зниженню рівня напруженості в окремих родинах.

Проведення чотирьох планових засідань Ради профілактики дозволило не лише оперативно аналізувати проблемні ситуації, а й оцінювати динаміку змін, розробляти індивідуальні стратегії підтримки учнів, координувати дії з соціальними службами, поліцією, службою у справах дітей. При цьому особливе значення мали не тільки офіційні рішення, а й консультування, моніторинг з боку класних керівників і адміністрації.

Усі заходи, передбачені планом профілактичної діяльності, були реалізовані в повному обсязі. Вони охопили широке коло тем: від протидії булінгу до правової культури, від формування навичок безпечної поведінки до запобігання вживанню психоактивних речовин. Важливо, що заходи не мали формального характеру — вони проводились у формі інтерактиву, діалогу, проектної діяльності, що підвищило рівень залученості учнів і дало позитивний вплив на поведінкові установки.

Разом з тим, виявлені протягом року проблеми — зростання кількості родин групи ризику, недостатня активність окремих батьків, нові інформаційні загрози — вказують на необхідність подальшого посилення профілактичного напряму роботи, оновлення змісту заходів, розширення кола взаємодії з партнерами.

Таким чином, Рада профілактики у 2024/2025 навчальному році виконала свої завдання в повному обсязі, забезпечила ефективний контроль за поведінкою учнів та стала дієвим інструментом у створенні безпечного освітнього середовища. Робота Ради була результативною, системною, адаптованою до умов воєнного часу, а здобутий досвід стане основою для планування наступного навчального року.